

SŁOWNIK POJĘĆ STOSOWANYCH W DIAGNOZIE PSYCHOLOGICZNO- PEDAGOGICZNEJ

**POWIATOWE CENTRUM EDUKACJI I POMOCY
PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNEJ W WOŁOWIE**
ul. Tadeusza Kościuszki 27, 56-100 Wołów
tel. (71) 389 21 00
e- mail : wpodn@wołowpce.pl www.wołowpce.pl

Analizatory – podstawa odbioru i przetwarzania bodźców. Każdy analizator zbudowany jest z receptora, drogi dośrodkowej oraz ośrodka w korze mózgowej. Dotarcie do tych ośrodków powoduje powstanie wrażeń i spostrzeżeń, umożliwia percepcje otaczającego nas świata.

W czytaniu i pisaniu biorą udział trzy analizatory: wzrokowy, słuchowy oraz kinestetyczno-ruchowy. Każdy analizator musi dobrze funkcjonować samodzielnie oraz współpracować z innymi.

Analizator wzrokowy – zbudowany z receptorów (czopki i pręciki), drogi dośrodkowej (włókna nerwowe) oraz ośrodka wzrokowego w korze mózgowej (w płacie potylicznym). Ośrodek ten odpowiedzialny jest za percepcję informacji wizualnej. Jest to podstawowy proces niezbędny w nauce czytania oraz pisania.

Analizator słuchowy – zbudowany z receptora (komórki włoskowate w narządzie Cortiego w uchu), drogi dośrodkowej słuchowej (włókna nerwowe przewodzące impulsy bioelektryczne do kory mózgowej) i ośrodka słuchowego (w korze mózgowej, płacie czołowym). Analizator ten służy do odbioru bodźców słuchowych, ich spostrzegania oraz zapamiętywania.

Słuch fonemowy – zdolność różnicowania głosek, analiza dźwięków mowy i odróżnianie ich (np. głosek s-z, możliwość rozróżniania słów koza-kosa). Umiejętności fonologiczne- w zakresie operowania częstkami fonologicznymi (głoski, sylaby, logotomy). Wyodrębnianie zdań z potoku wypowiedzeń, słów ze zdań oraz sylab.

Analiza głoskowa – umiejętność rozkładania słów na poszczególne elementy składowe- głoski, które odpowiadają fonemom (najmniejszym częstkom języka).

Analiza sylabowa – umiejętność rozkładania słów na sylaby.

Synteza głoskowa – tworzenie słów z podanych głosek.

Synteza sylabowa – tworzenie słów z podanych sylab.

Dysleksja rozwojowa – specyficzne trudności w czytaniu oraz pisaniu. Jest to syndrom zaburzeń uczenia się czytania (dysleksja) i opanowania poprawnej pisowni (dysortografia), którym często towarzyszy niski poziom graficzny (dysgrafia).

Dysleksja – specyficzne trudności tylko w czytaniu (wąskie ujęcie). Rozpoznaje się u dziecka, gdy rozwój intelektualny jest prawidłowy.

Dysortografia – specyficzne trudności w opanowaniu poprawnej pisowni.

Dysgrafia – trudności w opanowaniu poprawnej formy graficznej pisma.

Koordinacja wzrokowo ruchowa – współdziałanie funkcji ruchowych i wzrokowych, współpraca „oka i ręki”.

Lateralizacja jednorodna – dominacja czynności ruchowych jednej ze stron ciała.

Lateralizacja lewostronna – dominacja lewej strony ciała: lewej ręki, oka i nogi.

Lateralizacja prawostronna – dominacja prawej strony ciała: prawej ręki, oka i nogi.

Lateralizacja nieustalona – brak dominacji określonej strony ciała, wyraża się jako oburęczność, obunożność.

Lateralizacja skrzyżowana – ustalona dominacja narządów ruchu i wzroku, nie po tej samej stronie ciała (np. dominacja prawego oka, lewej ręki).

Motoryka duża – sprawność ruchowa całego ciała.

Motoryka mała – sprawność ruchowa rąk w zakresie szybkości ruchów, ich precyzji.

Pamięć wzrokowa – zdolność do utrwalania i przypominania informacji wizualnej.

Pamięć słuchowa – zdolność do utrwalania i przypominania informacji dźwiękowej.

Pamięć słuchowa bezpośrednia – pozwala zapamiętywać i natychmiast odtworzyć usłyszany materiał.

Pamięć mimowolna – zdolność do przyswajania wiedzy w sposób mimowolny, nieświadomy; polega na utrwaleniu się w centralnym układzie nerwowym śladu pamięciowego spostrzeżenia (obrazu wzrokowego, słuchowego, dotykowego).

Zmęczenie ręki piszącej – spowodowane zbyt silną koncentracją na technice pisania, nadmiernym wysiłkiem wynikającym z napięcia mięśniowego, którego dziecko nie potrafi kontrolować.

Ryzyko dysleksji – obecność symptomów dysharmonijnego rozwoju psychoruchowego dziecka (deficyty rozwoju funkcji uczestniczących w czynności czytania oraz pisania).

Inteligencja ogólna, werbalna (słowna) i niewerbalna (bezśłowna) – trzy obszary funkcjonowania intelektualnego, które możemy mierzyć za pomocą badania skalą inteligencji D. Wechslera (WISC-R) oraz Stanford-Binet 5 (SB5). Wyniki są sformułowane w postaci ilorazów inteligencji.

***W oparciu o literaturę: Uczeń z dysleksją w szkole. Poradnik nie tylko dla polonistów. Marta Bogdanowicz. Anna Adryjanek.
Opracowała Agnieszka Piwowar – pedagog***

